

Mgr Patryk Urban

ORCID 0000-0001-5546-3115

„Wulkan”, Białystok

ETYKA ZAWODOWA POLICJANTA. CZEŚĆ II. BADANIA ANKIETOWE

Streszczenie

Etyka zawodowa policjanta stanowi pewien zbiór zasad moralnych, obejmujących zarówno powszechnie obowiązujące w określonej epoce i społeczeństwie, jak i wynikające ze specyfiki wykonywanego zawodu. W myśl zasad etycznych, których głównym postulatem jest poszanowanie godności ludzkiej w każdej sytuacji i w stosunku do każdego, etyka, nie powinna być dla policjanta tylko dodatkiem, lecz wyrazem jego odpowiedzialności wobec człowieka i za człowieka. Celem artykułu jest pokazanie aspektów etycznych Policji w Polsce i procesu kształtowania się zasad etyki oraz ich znajomości w organach policyjnych i w świadomości policjantów. Problematyka ta została ujęta w wymiarze historycznym, a także współczesnym z wyraźnym uwzględnieniem nowej filozofia działania – *Community Policing*. Na bazie problemów teorii przedstawionych w pierwszej części artykułu (Zagadnienia Społeczne 2(12) 2019) przeprowadzono badania ankietowe policjantów koncentrując je na pytaniu: jaką wiedzę i jakie poglądy w kwestii zagadnień etyki zawodowej prezentują policjanci?

Słowa kluczowe: etyka • kodeks etyczny • policja • formacje bezpieczeństwa • aksjologia • deontologia • badania ankietowe.

**POLICE OFFICER'S CODE OF ETHICS.
PART II. SURVEY**

Abstract

The professional ethics of a policeman constitutes a certain set of moral principles, covering both, those generally applicable in a particular era and society, and those arising from the characteristic of the profession. According to police officer's code of ethics, whose main objective is to respect human dignity in every situation and in relation to everyone, ethics should be an expression of a police officer's responsibility towards and for people. The aim of the article is to show the ethical aspects of the Police in Poland, the process of shaping the principles of ethics and the knowledge of the professional conduct rules among police officers and authorities. These issues have been presented in the historical as well as contemporary dimension with reference to the new operating philosophy – *Community Policing*. Based on the problems of theories presented in the first part of the article (*Social Issues* 2(12) 2019), a survey among policemen was conducted, focusing on the question: what knowledge and views on issues of professional ethics are presented by police officers?

Keywords: Ethics • Code of Ethics • Police • Security Formations • Axiology • Deontology • Survey.

* * *

Policja jako zmilitaryzowana formacja wymaga od swoich funkcjonariuszy nie tylko zachowania zgodnego z prawem, ale też wzorcowych postaw moralnych. Policjanci funkcjonują w rzeczywistości pełnej sprzeczności wpływających na sposób, formę i skuteczność realizowanych zadań służbowych. Wymusza to konieczność zdefiniowania etycznych aspektów działania funkcjonariuszy uwzględniających nadrzędne wartości, wśród których dobro człowieka jest najważniejsze.

Celem badań było określenie wiedzy policjantów o etyce zawodowej oraz ich stosunku do jej zagadnień. Tak ogólnie sformułowany cel obejmował:

- kwestie etyczne w policyjnej służbie,
- prawa człowieka w kontekście służby w Policji,

- oraz zagadnienia związane z określeniami „odpowiedzialna służba” i „odpowiedzialny policjant”.

W tej sytuacji jako problem badawczy przyjęto następujące pytanie: **Jaką wiedzę i jakie poglądy w kwestii zagadnień etyki zawodowej prezentują policjanci?**

Wiedzę o opiniach i poglądach policjantów uzyskano stosując metodę sondażu diagnostycznego. W celu rozwiązania problemu badawczego utworzono narzędzie badawcze w postaci kwestionariusza ankiety ze skategoryzowaną kafeferią pytań.

Próbie reprezentacyjną dla badanej populacji stanowili funkcjonariusze Policji w Białymstoku. Badanie zostało przeprowadzone w styczniu 2019 roku w obiektach Policji. Kwestionariusze zostały przekazane do rozdania w ustalonej grupie policjantów. Na wypełnienie kwestionariuszy respondenci mieli dobrą. Po tym czasie wypełnione kwestionariusze wróciły do autor w celu zliczenia wskazań i ich analizy. Przed rozdaniem kwestionariuszy respondentów poinformowano o celu badania i zapewniono o jego anonimowości. Nie było trudności z wypełnieniem ankiety ani odmowy jej wypełnienia. Proces badawczy przebiegał sprawnie w zorganizowany, spójny sposób w dobrej atmosferze. Łącznie ankietowaniem objęto 71 osób, które były zainteresowane tematyką prowadzonego badania.

Tabela 1. Charakterystyka respondentów

Kategoria podstawowa	Kategoria uzupełniająca	Liczba	Udział %
Płeć	Kobiety	9	12,7
	Mężczyźni	62	87,3
Wiek	20-25	9	12,7
	26-30	16	22,5
	31-35	35	49,3
	Powyżej 36	11	15,5
Wykształcenie	<i>Średnie</i>	16	22,6
	Wyższe – inny kierunek	14	19,7
	Wyższe – kierunek związany z pracą w Policji	41	57,7
	Inne	0	0

1. Staż służby	Do 3 lat	16	22,5
	3 – 10 lat	34	47,9
	Powyżej 10 lat	19	29,6

Źródło: Badania własne.

Większość osób, które wypełniły ankietę to mężczyźni – 62 osoby (87,3%). W badaniu wzięło udział tylko 9 kobiet (12,7%). Wśród ankietowanych przeważającą grupę stanowiły osoby w wieku 31–35 lat. W tym przedziale wiekowym mieściło się 35 badanych (49,3%). W grupie wiekowej 26–30 znalazło się 16 osób (22,5%), a powyżej 36 lat miało 11 osób (15,5%). 9 respondentów (12,7%) to osoby w wieku 20–25 lat. Średnia wieku wszystkich badanych policjantów wynosiła 29 lat. Najdłuższy staż pracy w formacji – powyżej 10 lat – deklarowało 29,6 % ankietowanych (21 osób). 47,9 % czyli 34 policjantów pracuje od 3 do 10 lat, a najkrócej, bo do 3 lat – 16 policjantów (22,5%). Średnia stażu służby wszystkich badanych z kolei to 6,5 roku.

Kobiety:

Wiek   20–25 lat / 4 osoby
                               26–30 lat / 2 osoby
                               31–35 lat / 3 osoby
                               powyżej 36 lat / 0

Staż służby   do 3 lat / 3 osoby
                               3–10 lat / 4 osoby
                               powyżej 10 lat / 2 osoby

Mężczyźni:

Wiek   20–25 lat / 5 osób
                               26–30 lat / 14 osób
                               31–35 lat / 32 osoby
                               powyżej 36 lat / 11 osób

Staż służby   do 3 lat / 13 osób
                               3–10 lat / 30 osób
                               powyżej 10 lat / 19 osób

41 respondentów (57,7%) posiadało wykształcenie wyższe o kierunku związanym z pracą w Policji. Natomiast 19,7% badanej grupy, to jest 14 osób ukończyło inne kierunki. Wykształceniem średnim legitymuje się 16 osób co stanowi 22,6%.

W kwestionariuszu wyróżniono trzy grupy pytań: kwestie etyczne w policyjnej służbie, prawa człowieka a służba oraz odpowiedzialna służba, odpowiedzialny policjant.

Kwestie etyczne w policyjnej służbie

Tabela 2. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Co według Pana/Pani należy rozumieć pod określeniem „etyka”?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Zasady i normy moralne postępowania	30	42,3
2.	Sposób postępowania	28	39,4
3.	Zagadnienia o moralności	13	18,3
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

30 badanych (42,3%) wskazało, że przez pod określeniem „etyka” rozumie zasady, normy moralnego postępowania. 28 osób (39,4%) uznało, że jest to sposób postępowania, a 13 (18,3%) respondentów stwierdziło, że są to zagadnienia o moralności (Tabela 2).

Tabela 3. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Czy Pana/Pani zdaniem w nauce można wyróżnić dział *etyka zawodowa policjanta*?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Raczej tak	37	52,1
2.	Raczej nie	23	32,4
3.	Nie mam zdania	11	15,5
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

Niewiele ponad połowa respondentów 52,1 % (37 osób) uważa, że nauka wyodrębnia etykę zawodową policjanta. Z kolei 32,4% (23 osoby) badanych twierdzi, że badacze nie zajmują się tym zagadnieniem. Część grupy 15,5% (11 osób) nie miała zdania w tej kwestii (Tabela 3).

Tabela 4. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Czy zdaniem Pana/Pani w policyjnej służbie jest miejsce na etyczne postępowanie?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Raczej tak	16	22,5
2.	Zdecydowanie tak	24	33,8
3.	Zdecydowanie nie	2	2,8
4.	Raczej nie	29	40,8
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

40,8% (29 osób) ankietowanych uznało, że w policyjnej służbie raczej nie ma miejsca na etyczne postępowanie, a *zdecydowanie nie* zaznaczyły 2 osoby (2,8%). Równocześnie odpowiedź *zdecydowanie tak* wskazało 33,8% (24 osoby) ankietowanych. Z odpowiedzią *raczej tak* utożsamiało się 16 osób (22,5%). Zatem pozytywne podejście do etycznego postępowania w służbie wykazało 56,3% ankietowanych (Tabela 4).

Tabela 5. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Czy uważa Pan/Pani, że etyczne postępowanie policjanta ma wpływ na osiągnięcie pozytywnych wyników w pracy?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Tak	36	50,7
2.	Nie	32	45,1
3.	Nie mam zdania	3	4,2
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

Według 50,7% (36 osób) ankietowanych etyczne postępowanie policjanta wpływa na osiągnięcie pozytywnych wyników pracy. Ale przeciwnego zdania jest aż 45,1% badanych (32 osoby). 4,2% całej grupy (3 osoby) nie ma zdania na ten temat (Tabela 5).

Tabela 6. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Kto zdaniem Pana/Pani powinien zajmować się propagowaniem zasad etyki w Policji?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Przełożeni policyjni	26	36,6
2.	Nauczyciele szkół policyjnych	26	36,6
3.	Każdy policjant we własnym zakresie	19	26,8
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

36,6% (26 osób) respondentów twierdzi, że propagowaniem zasad etycznych wśród policjantów powinni zajmować się przełożeni. Taka sama liczba ankietowanych uznaje, że jest to zadanie dla nauczycieli szkół policyjnych 36,6% (26 osób). Tylko 26,8% (19 osób) zaznaczyło, że policjant powinien to robić w zakresie samokształcenia (Tabela 6).

Tabela 7. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Skąd czerpie Pan/Pani informacje na temat etyki zawodowej?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Zajęcia na uczelni	26	36,6
2.	Książki	20	28,2
3.	Internet	16	22,5
4.	Prasa	9	12,7
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

Dla 26 osób (36,6%) źródłem informacji na temat etyki zawodowej jest lub była głównie uczelnia. 20 osób (28,2%) poszukuje informacji o etyce zawodowej w książkach. 16 osób (22,5%) uważa, że wiadomości na temat etyki dostarcza Internet, a 9 osób (12,7%) dowiadyuje się o tym z prasy (Tabela 7).

Prawa człowieka a służba

Tabela 8. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Jakie prawa człowieka uważa Pana/Pani za najważniejsze (*Proszę wybrać 3*)?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania	40	18,8
2.	Prawo do życia	65	30,5
3.	Prawo do sprawiedliwego procesu sądowego	30	14,1
4.	Prawo do posiadania własności prywatnej	8	3,8
5.	Prawo do ochrony zdrowia	50	23,4
6.	Prawo do nauki	10	4,7
7.	Prawo do pracy	10	4,7
	Razem	213	100,0

Źródło: Badania własne.

Za najważniejsze zdaniem ankietowanych trzeba uznać prawo do życia, które uzyskało 65 ogółu wskazań (30,5%). Również ważnym okazało się prawo do ochrony zdrowia z liczbą 50 wskazań (23,4%). Kolejnym wyborem ankietowanych jest prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania zakreślone 40 razy (18,8%). Tuż za nim znalazło się prawo do sprawiedliwego procesu sądowego 30 zaznaczeń (14,1%). Prawo do nauki i prawo do pracy respondenci ocenili równorzędnie – po 10 zaznaczeń (4,7%). Prawo do posiadania własności prywatnej znalazło się na ostatnim miejscu z 8 (3,8%) wskazaniami (Tabela 8).

Tabela 9. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Który dokument z zapisem o prawach człowieka uważa Pan/Pani za najważniejszy?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Konstytucja RP	36	50,7
2.	Deklaracja Praw Człowieka	21	29,6
3.	Konwencja Praw Człowieka	14	19,7
4.	Karta Praw Dziecka	0	0
5.	Żadne z powyższych	0	0
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

Według połowy badanych (50,7% – 36 osób) najważniejszym dokumentem, w którym zostały zapisane prawa człowieka jest Konstytucja RP. Następny w kolejności to Deklaracja Praw Człowieka, który wskazało 29,6% (21) pytanych. 19,7% (14) respondentów jako najważniejszy dokument uznało Konwencją Praw Człowieka. Pozostałe kategorie w katalogu odpowiedzi nie uzyskały żadnych wskazań (Tabela 9).

Tabela 10. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Jakiego Pana/Pani zna organizację zajmującą się ochroną praw człowieka?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Polski Czerwony Krzyż	29	40,8
2.	Amnesty International Polska	16	22,5
3.	Caritas Polska	14	19,7
4.	Rzecznik Praw Obywatelskich	12	16,9
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

Jak wynika z Tabeli 11 40,8% (29 osób) ankietowanych uważa, że organizacją, która zajmuje się ochroną praw człowieka jest Polski Czerwony Krzyż. 22,5%, czyli 16 osób wskazało Amnesty

International Polska a 19,7% (14 osób) Caritas Polska. Najmniej pytanych 16,9% (12 osób) za organizację zajmującą się ochroną praw człowieka uznało Instytucję Rzecznika Praw Obywatelskich (Tabela 10).

Tabela 11. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Czy według Pana/Pani policjanci znają prawa człowieka?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Tak	42	59,2
2.	Nie	19	26,8
3.	Nie wiem	10	14,1
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

Więcej niż połowa respondentów, bo 42 osoby (59,2%) uważała, że policjanci znają prawa człowieka. Ale opinię przeciwną miało 19 osób, czyli 26,8% ogółu badanych. 10 osób (14,1%) twierdziło, że nie wiedzą jak naprawdę sytuacja wygląda (Tabela 11).

Tabela 12. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Czy zdaniem Pana/Pani policjanci przestrzegają praw człowieka w swojej pracy?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Raczej tak	45	63,4
2.	Raczej nie	15	21,1
3.	Nie mam zdania	11	15,5
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

63,4%, (45 badane osoby) policjantów biorących udział w badaniu uważa, że funkcjonariusze przestrzegają prawa człowieka w swojej pracy. Jednak inaczej myśli 21,1% (15 osób) ankietowanych. Nie ma zdania w tej kwestii 15,5% czyli 11 osób (Tabela 12).

Odpowiedzialna służba, odpowiedzialny policjant

Tabela 13. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Czy uważa Pan/Pani, że cechą służby w Policji jest odpowiedzialność?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Zdecydowanie tak	35	49,3
2.	Raczej tak	33	46,5
3.	Nie mam zdania	3	4,2
4.	Raczej nie	0	0
5.	Zdecydowanie nie	0	0
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

Wyniki badań wskazują jednoznacznie, że prawie połowa badanych 49,3% (35 osób) uważa służbę w Policji za zdecydowanie odpowiedzialną, a 46,5% (33 osoby) za raczej odpowiedzialną. W tej sytuacji 95,8% ankietowanych jest zdania, że cechą służby, którą pełnią jest odpowiedzialność. Tylko 4,2% (3 osoby) nie miały zdania w tej kwestii (Tabela 13).

Tabela 14. Zestawienie odpowiedzi na pytanie: Jak Pan/Pani ocenia funkcjonariuszy Policji pod względem ich osobistej odpowiedzialności?

Lp.		Liczba odpowiedzi	Udział %
1.	Dobrze	58	81,7
2.	Źle	9	12,7
3.	Nie mam zdania	4	5,6
	Razem	71	100,0

Źródło: Badania własne.

Według badanych funkcjonariusze Policji to osoby odpowiedzialne. Ankietowani w 81,7% (58 osób) oceniają dobrze odpowiedzialność policjantów. Badanych. Źle wyraża się 12,7% (9 osób).

Natomiast 5,6% (4 osoby) nie ma zdania w tym temacie (Tabela 14).

Zaprezentowane wyniki badań umożliwiają dokonanie kilku stwierdzeń.

1. Określenie „etyka” u policjantów powoduje skojarzenie z zasadami, normami i sposobami postępowania.
2. O istnieniu etyki zawodowej policjanta wie zaledwie połowa ankietowanych.
3. Na takim samym poziomie jest przekonanie, że w policyjnej służbie jest miejsce na etyczne postępowanie.
4. Z mało powszechną wiedzą o istnieniu etyki zawodowej policjanta i stosowaniu etycznego postępowania w służbie na takim samym poziomie koreluje pogląd o wpływie etycznego postępowania na osiąganie lepszych wyników w pracy.
5. Zdaniem policjantów propagowanie zasad etyki w Policji należy w równej mierze do przełożonych i nauczycieli szkół policyjnych. Niewielu jest zwolenników własnego wkładu pracy w poznanie zasad etycznego postępowania w służbie.
6. Policjanci uważają, że najwięcej informacji o etyce zawodowej można uzyskać w czasie zajęć na uczelni, no ewentualnie z książek.
7. Wskazania respondentów układają prawa człowieka według ich ważności dla policjantów w sposób następujący:
  - prawo do życia,
  - prawo do ochrony zdrowia,
  - prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania
  - oraz prawo do sprawiedliwego procesu sądowego.
8. Za najważniejszy dokument z zapisem o prawach człowieka ankietowani uznali Konstytucję RP.
9. Natomiast za główną organizację zajmującą się ochroną praw człowieka został uznany Polski Czerwony Krzyż, a następnie Amnesty International Polska. Rzecznik Praw Obywatelskich został ledwie zauważony.
10. Zdaniem policjantów znajomość praw człowieka wśród funkcjonariuszy nie jest powszechna.
11. Znacznie lepiej prezentuje się przestrzeganie praw człowieka przez policjantów w czasie służby.

12. Bardzo jednomyślnie natomiast praca w Policji jest oceniana jako „odpowiedzialna służba”.
13. Nieco bardziej wstrzemięźliwie jest oceniana „odpowiedzialność funkcjonariusza” jako cecha jego osobowości.

Ocena wiedzy policjantów na temat etyki zawodowej nie jest jednoznaczna. Policjanci poprawnie kojarzą znaczenie określenia „etyka”. Ale o istnieniu etyki zawodowej policjanta raczej wiedzą mało, uważając, że na ten temat informacje mogą uzyskać na uczelni. W kwestii propagowania zasad etyki policyjnej jest ekspozowana rola przełożonego i system szkoleń funkcjonariuszy. Konstytucja RP jest tym dokumentem – uważają badani, w którym zapisano prawa człowieka a główną organizacją zajmującą się ich ochroną jest Polski Czerwony Krzyż.

Z kolei pogląd o potrzebie etycznego postępowania w policyjnej służbie reprezentuje niewiele ponad połowa badanych i to w taki sam sposób ma odzwierciedlenie w przekonaniu, że etyczne postępowanie nie ma decydującego wpływu na osiąganie pozytywnych wyników w pracy. Natomiast policjanci mają dość sprecyzowane poglądy na normy moralne. Nadrzędne zasady dla nich to ochrona życia i zdrowia ludzkiego jako wartości podstawowych. Nie bez znaczenia jest też praworządność w kontekście prawa do sprawiedliwego procesu. Jednak według opinii respondentów nawet nie dwie trzecie policjantów zna prawa człowieka a stosuje je w pracy nieomal tylko tyle samo. Jednocześnie jednak powszechnie uważa się pracę w Policji za odpowiedzialną służbę, chociaż cechą osobowości jaką jest odpowiedzialność badani respondenci przypisali tylko czterem na pięciu policjantom.

W tej sytuacji ostateczna odpowiedź na pytanie badawcze *Jaką wiedzę i jakie poglądy w kwestii zagadnień etyki zawodowej prezentują policjanci?* nie może być do końca satysfakcjonująca, prezentująca bardzo dobrą wiedzę i oparte na wysokim poczuciu moralności poglądy. Nie jest oczywiście źle, nawet nie raczej źle, ale poziom wiedzy i jakość poglądów wychodzą tylko ponad średnią. A to oznacza potrzebę propagowania etyki zawodowej wśród funkcjonariuszy, nie tylko przez przełożonych i uczelnie, ale również wymaganie od policjantów samokształcenia w tej dziedzinie.

Etyka w działaniach zawodowych policjanta jest stawiana równorzędnie z normami prawnymi regulując te jego zachowania, których normy prawne nie obejmują. Etyka wydaje dyrektywy i ogranicza swobodę działania tak aby policjant pozostał bezstronny, apolityczny i nie przekraczał uprawnień nadanych mu przez państwo. Pomoc w etycznym postępowaniu w organizacji mają stanowić Kodeksy etyczne. Kodeksy są „drogowskazem” jak postępować w trudnych chwilach by odnaleźć się w rzeczywistości.

Przyjęcie do określonej grupy zawodowej warunkują różne kryteria, a wśród nich kwalifikacje moralne i cechy osobowe. Ma to wpływ na rangę zawodu, która wynika także z treści przysięgi zawodowej składanej przez kandydatów. Obowiązków zawodowych i moralnych nie można od siebie oddzielić. W zasadzie jednak te pierwsze dotyczą technicznej strony czynności zawodowych podczas gdy reguły etyki dotyczą wewnętrznej kwalifikacji człowieka. Reguły etyki określają postępowanie zawodowe policjanta z punktu widzenia dobra i zła moralnego, krzywdy i sprawiedliwości. I takie właśnie szczególne zobowiązania etyczne i moralne ma policjant, ponieważ jest reprezentantem organu wykonawczego państwa, odpowiedzialnym za ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz życia i zdrowia drugiego człowieka.

Etyka zawodowa policjanta, choć nie daje odpowiedzi na wszystkie pytania i stawia pewne ograniczenia z racji specyfiki zawodu oraz „rodzi” dylematy natury moralnej, to nie przeszkadza w wykonywaniu tej profesji, a raczej wpływa pozytywnie na działania zawodowe i prywatne policjanta, pomagając mu w podejmowaniu właściwych decyzji w tym trudnym zawodzie, czyniąc go w oczach społeczeństwa nie tylko stróżem prawa, ale też i może przede wszystkim stróżem moralności by zyskał zaufanie społeczeństwa i był dumny z noszenia munduru.

Jak pisał rzymski poeta Horacy „*sapere aude*” czyli „*miej odwagę być mądrym*”¹. Żeby takim się stać trzeba posiadać dużą wie-

---

¹ *Sapere aude* (w tłum. z łac. „miej odwagę być mądrym”) – sentencja autorstwa Horacego (Listy I, 2, 40). Sentencja w całości brzmiała: „*Dimidium facti, qui bene coepit, habet, sapere aude, incipe*” (Połowę pracy ma za sobą, kto dobrze zaczął, miej [więc] odwagę być mądrym [i] zacznij). Zob. Mała encyklopedia kultu-

dzę i postępować roztropnie. Ma to istotne znaczenie w kwestiach dotyczących bezpieczeństwa, a w szczególności w sytuacjach zagrożenia, z którymi mają do czynienia policjanci. A zagrożenia dla jakości i etyczności środowiska policyjnego są związane z nadużyciami charakterystycznymi dla nowoczesności takimi jak egoizm, zanik autentyczności, a także kryzysy wartości, które towarzyszą epoce konsumpcjonizmu i kreowanym antywartościami.

---

ry antycznej A-Z. PWN. Warszawa 1983, s. 327 i 660 oraz Cz. Jędraszko, Łacina na co dzień, Warszawa 1983, s. 260.